PREZES
URZĘDU OCHRONY
DANYCH OSOBOWYCH
Jan Nowak

Warszawa, 25-05-2023

Sygn./znak DOL.401.229.2023.WL.OJ

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS
L.dz. DS. 175.244.2023
Data wpływu 25.05.2023

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. SPS-WP. 020.111.14.2023
Data wpływu 25.05.2023

Sz. P.
Dariusz Salamończyk
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu
ul. Wiejska 4/6/8
00-902 Warszawa
elektroniczna skrzynka podawcza ePUAP
/KSRP/SkrytkaESP

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 15 maja 2023 r. (znak: SPS-WP.020.111.5.2023) przekazujące do zaopiniowania **poselski projekt ustawy o wsparciu rozwoju kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli** (Druk nr 3244), dalej: projekt, z punktu widzenia przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 4.5.2016, str. 1, z późn. zm.) dalej: rozporządzenie 2016/679, organ nadzorczy przedstawia następujące kwestie.

Wykonywanie projektowanych przepisów będzie się wiązało z przetwarzaniem w dużym zakresie danych osobowych dzieci, rodziców, nauczycieli a także pracowników firm które prowadzą sprzedaż laptopów, w tym z użyciem nowych technologii. Projektowane rozwiązania wymagają więc szczególnie wnikliwej analizy pod kątem ryzyk dla praw i wolności osób, których dane mają być przetwarzane. Uzasadnionym jest zatem objęcie projektu testem prywatności wynikającym z rozporządzenia 2016/679 (art. 35 ust. 1 i ust. 10 oraz art. 25 ust. 1). Przemawia za tym charakter procedowanych zmian - projekt zakłada bowiem m.in. tworzenie nowego systemu teleinformatycznego, ewidencji kupionych i przekazanych laptopów a także weryfikację informacji związanych z zakupem laptopów w tym danych osobowych. Istotne jest więc, aby w tworzonych przepisach została uwzględniona ochrona

Urząd Ochrony
Danych Osobowych
ul. Stawki 2
00-193 Warszawa

tel. 22 531-03-88
fax 22 531-03-99
www.uodo.gov.pl

prywatności i danych w fazie projektowania przedmiotowych przepisów prawa (art. 25 ust. 1), oraz aby przeprowadzona została ocena skutków dla ochrony danych w ramach oceny skutków regulacji w związku z przyjęciem tej podstawy prawnej (art. 35 ust. 1 i ust. 10). Innymi słowy, przeprowadzenie testu prywatności jest uzasadnione charakterem zaproponowanych zmian prawnych. Standardem, który powinien być stosowany przy tworzeniu przepisów prawa powinno być również uwzględnienie Wytycznych Grupy roboczej Art. 29 dotyczących oceny skutków dla ochrony danych oraz pomagających ustalić, czy przetwarzanie „może powodować wysokie ryzyko" do celów rozporządzenia 2016/679 przyjętych w dniu 4 kwietnia 2017 r. (WP248 rev.01).

Przechodząc na grunt szczegółowych uwag, organ nadzorczy zaleca poddanie dodatkowej analizie podczas aktualnego etapu procesu legislacyjnego następujących rozwiązań.

Na podstawie projektowanego **art. 4 ust. 1** niewykorzystane środki publiczne na sfinansowanie wsparcia, o którym mowa w art. 3 ust. 2 projektu mogą zostać przeznaczone na sfinansowanie zakupu laptopów dla uczniów innych klas niż klasy objęte wsparciem lub sfinansowanie bonów dla nauczycieli innych niż objęci wsparciem. Zgodnie natomiast z. 4 ust. 2 projektu to minister właściwy do spraw informatyzacji w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów oraz ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania w akcie wykonawczym określi grupę innych uczniów i nauczycieli uprawnionych do otrzymania wsparcia,

Z ww. przepisów projektowanej ustawy nie wynikają tymczasem przesłanki legalności przekazywania laptopów uczniom innych klas niż klasy objęte wsparciem określonym w art. 3 ust. 2 projektu co powoduje wątpliwości na gruncie zasady przejrzystości (art. 5 ust. 1 lit. a rozporządzenia 2016/679). W przypadku jeżeli intencją projektodawcy jest by przekazywanie laptopów wiązało się przetwarzaniem informacji o uczniach, które będą ujawniały dane osobowe szczególnych kategorii (art. 9 rozporządzenia 2016/679), np. dotyczące zdrowia ucznia czy jego niepełnosprawności, rozwiązania te powinny zostać zawarte w przepisach rangi ustawowej i zawierać wynikające z rozporządzenia 2016/679 gwarancje ochrony praw i wolności osób oraz wskazujące sposoby przetwarzania danych na potrzeby realizacji omawianego założenia. Co istotne bowiem, dane osobowe określone w art. 9 rozporządzenia 2016/679 objęte są szczególnym reżimem przetwarzania, który wymaga spełniania warunków określonych w ust. 2 tego przepisu. Jeżeli więc ustawodawca planuje przetwarzanie na podstawie art. 4 projektu danych szczególnych kategorii uczniów to w myśl konstytucyjnej zasady praworządności oraz zasady legalizmu (art. 5 ust. 1 lit. a rozporządzenia 2016/679) powinien uzupełnić projekt określając jakie informacje o uczniach oraz w jaki sposób będą przetwarzane jak również zawrzeć w nim przepisy gwarantujące ochronę tych danych – odpowiednio to ratio legis projektowanych rozwiązań.

Zgodnie z **art. 7 ust.1** projektu minister właściwy do spraw informatyzacji prowadzi ewidencję zakupionych i przekazanych laptopów organom prowadzącym

szkołę lub placówkę. W ustępie 2 wskazanego przepisu określono, że ewidencja ta zawiera w szczególności: wysokość wydatkowanych środków na zakup laptopów w danym roku; liczbę laptopów przekazanych organom prowadzącym szkołę lub placówkę w podziale na województwa, powiaty i gminy; numery seryjne laptopów.

Tymczasem, użyte w 7 ust. 2 projektu określenie „w szczególności" tworzy otwarty katalog danych, które ma zawierać projektowana ewidencja. Należy podkreślić, że numery seryjne laptopów w powiazaniu z innymi informacjami o osobach z nich korzystających mieszczą się w definicji danych osobowych (art. 4 pkt. 1 rozporządzenia 2016/679), co najmniej jako umożliwiające identyfikację osoby fizycznej. Biorąc pod uwagę powyższe w celu realizacji zasady ograniczenia celu (5 ust. 1 lit. b rozporządzenia 2016/679) oraz zasady minimalizacji danych (5 ust. 1 lit. c rozporządzenia 2016/679) uzasadniona jest zmiana projektowanego art. 7 ust. 2 poprzez usuniecie z tego przepisu sformułowania „w szczególności" i ograniczenia w ten sposób możliwości identyfikacji osób fizycznych na podstawie informacji przetwarzanych w ewidencji.

Ponadto, przepisy dotyczące ewidencji nie zawierają informacji kto, w jakim celu i na jakich zasadach będzie miał dostęp do informacji dotyczących zakupionych i laptopów przekazanych organom prowadzącym szkołę lub placówkę, co narusza zasadę przejrzystości (art. 5 ust. 1 lit. a rozporządzenia 2016/679). W projektowanym przepisie brak również wskazania po jakim czasie informacja o numerze seryjnym laptopów będzie z tej ewidencji usuwana – przepis nie określa retencji danych, co stoi w sprzeczności z zasadą ograniczenia przechowywania (art. 5 ust. 1 lit. e rozporządzenia 2016/679). Skoro bowiem zgodnie z art. 9 projektu laptopy stają się własnością rodziców dziecka, ograniczoną jedynie w zakresie jego zbycia lub użyczenia w okresie 5 lat od dnia przyjęcia laptopa, to niezasadne jest przetwarzanie informacji o ich numerach seryjnych, w celach ewidencyjnych przez czas dłuższy niż jest to niezbędne do wykonania takiego celu.

Z **art. 17 ust. 2 pkt 1 lit c i d** oraz **art. 17 ust. 10 pkt 3 i 4** projektu wynika, że w celu realizacji bonu, w szczególności ustalenia prawa nauczyciela do otrzymania bonu, wydania dokumentu potwierdzającego przyznanie bonu, zapewnienia możliwości dokonania płatności za pomocą bonu, będą przetwarzane dane osobowe nauczyciela w postaci numer telefonu komórkowego oraz adresu poczty elektronicznej.

Wskazane przepisy w celu realizacji zasady przejrzystości (art. 5 ust. 1 lit. a rozporządzenia 2016/679) powinny zostać rozbudowane o wskazanie, że wymagane dane osobowe odnoszą się do służbowego numeru telefonu komórkowego oraz adresu poczty elektronicznej nauczyciela. W świetle zasady ograniczenia celu (5 ust. 1 lit. b rozporządzenia 2016/679) oraz zasady minimalizacji danych (5 ust. 1 lit. c rozporządzenia 2016/679) przetwarzanie prywatnego numeru telefonu komórkowego oraz adresu poczty elektronicznej nauczyciela nie ma bowiem uzasadnienia.

Na podstawie **art. 17 ust. 2 pkt 3 lit f** oraz **art. 17 ust. 10 pkt 2** projektu, w celu realizacji bonu, w szczególności ustalenia prawa nauczyciela do otrzymania bonu, wydania dokumentu potwierdzającego przyznanie bonu, zapewnienia możliwości dokonania płatności za pomocą bonu, ma być także przetwarzana dana osobowa osoby

składającej wniosek upoważnionej do reprezentowania organu prowadzącego szkołę lub placówkę w postaci jej numeru PESEL.

Należy negatywnie odnieść się do projektowanego rozwiązania jako nadmiarowego ponieważ procedura identyfikacji osoby za pośrednictwem numeru PESEL w sytuacji innej niż osobiście dotycząca tej osoby nie powinno mieć miejsca. W celu realizacji zasady ograniczenia celu (5 ust. 1 lit. b rozporządzenia 2016/679) oraz zasady minimalizacji danych (5 ust. 1 lit. c rozporządzenia 2016/679) projektodawca powinien wiec usunąć z projektu kwestionowane rozwiązanie.

W **art. 22 ust. 1** projektu wskazano, że minister właściwy do spraw informatyzacji prowadzi system teleinformatyczny zapewniający obsługę bonu na zakup laptopa przez nauczycieli. W ust. 2 tego przepisu określono, że system teleinformatyczny zapewnia bezpieczeństwo przetwarzanych danych osobowych oraz środki określone w art. 32 rozporządzenia 2016/679. W ust. 3 zawarto natomiast informację, że administratorem przetwarzanych w systemie, związanych z obsługą bonu danych osobowych jest minister właściwy do spraw informatyzacji. Zgodnie z 22 ust. 4 projektu uwierzytelnianie podmiotów w systemie teleinformatycznym następuje w sposób, o którym mowa w art. 20a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2023 r. poz. 57). W ust. 5 przepisu wskazano natomiast delegację ustawową, zgodnie z którą minister właściwy do spraw informatyzacji określi w drodze rozporządzenia szczegółowy sposób i tryb składania wniosków o przyznanie bonu oraz ich obsługi w systemie teleinformatycznym mając na uwadze zapewnienie sprawnej obsługi składanych wniosków.

Oceniając zawarte w art. 22 rozwiązania dedykowane systemowi teleinformatycznemu zapewniającemu obsługę bonu na zakup laptopa przez nauczycieli pozytywnie należy odnieść się do deklaracji projektodawcy stosowania w tym systemie określonych w art. 32 rozporządzenia 2016/679 środków technicznych i organizacyjnych mających zapewnić bezpieczeństwo przetwarzania danych osobowych. Po pierwsze jednak to administrator a nie system zapewnia bezpieczeństwo przetwarzanych danych osobowych, w tym stosowanie środków określonych w art. 32 rozporządzenia 2016/679, co powinno znaleźć odzwierciedlenie w komentowanym przepisie. Konstrukcja art. 22 ust. 2 projektu jest nieprawidłowa a przyjmowane rozwiązanie nie może zaprzeczać ogólnym normom z rozporządzenia 2016/679. Zgodnie z przepisami rozporządzenia 2016/679 prawa i obowiązki związane z przetwarzaniem danych osobowych muszą być przypisane podmiotowi a narzędziu służącemu do przetwarzania danych. W konsekwencji odpowiedzialność za przetwarzanie danych osobowych także musi być przypisana podmiotowi, w wykonaniu zasad legalizmu i przejrzystości (5 ust. 1 lit. a rozporządzenia 2016/679) – komentowany przepis wymaga zatem zmiany. Ponadto, stosowanie w systemach informatycznych przez ich administratorów środków określonych w art. 32 rozporządzenia 2016/679 wynika bezpośrednio z przepisów ogólnego rozporządzenie o ochronie danych, tak jak i stosowanie innych rozwiązań wskazanych w tym akcie prawnym. Projektodawca w celu realizacji zasady integralności i poufności (5 ust. 1 lit. f

rozporządzenia 2016/679) powinien więc rozbudować przepisy wskazując jakie kryteria bezpieczeństwa prawodawca uznaje za niezbędne dla realizacji tych przepisów odpowiednio do zidentyfikowanych ryzyk przetwarzania danych osobowych w projektowanym systemie.

Projektowany art. 22 wymaga również uzupełnienia o rozwiązania dedykowane usuwaniu z systemu danych osobowych nauczycieli wnioskujących o bon, a także pracowników przedsiębiorców zarejestrowanych w systemie, tak by zgodnie z zasadą ograniczenia przechowywania (art. 5 ust. 1 lit. e rozporządzenia 2016/679) dane tych osób nie były przechowywane w tym systemie przez czas dłuższy niż jest to niezbędne do celów, dla których maja być przetwarzane.

Zgodnie z **art. 28 ust. 1** projektu minister właściwy do spraw informatyzacji jest uprawniony do przeprowadzenia kontroli i postępowania pokontrolnego w celu weryfikacji przestrzegania przepisów ustawy. Zgodnie z ust. 2 wskazanego przepisu kontrolę i postępowanie pokontrolne minister właściwy do spraw informatyzacji wszczyna z urzędu. W art. 28 ust. 3 projektu wskazano, że do kontroli stosuje się przepisy rozdziału 5 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. — Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2023 r. poz. 221, 641 i 803), dalej: ustawa - Prawo przedsiębiorców, natomiast w ust. 4 określono, że do doręczeń i pism w ramach kontroli oraz zaleceń pokontrolnych stosuje się przepisy działu I rozdziału 8 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. — Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 775 i 803).

Tymczasem odesłanie w art. 28 ust. 2 projektu do rozdziału 5 przepisów ustawy - Prawo przedsiębiorców sugeruje, że kontrola ministra właściwego do spraw informatyzacji będzie ograniczona do przedsiębiorców. Analiza art. 28 ust. 1, który to przepis nie precyzuję kogo konkretnie może kontrolować ww. minister wskazuje jednak, że możliwa jest też inna wykładnia art. 28 ust. 1, zgodnie z którą minister otrzymywałby uprawnienie m.in. do kontroli osób fizycznych w tym rodziców i nauczycieli na okoliczność przestrzegania przepisów ustawy. Niestety, w uzasadnieniu do projektu brak jest odniesienia się projektodawcy do tego zagadnienia.

Konstytucyjna zasada praworządności oraz zasada przejrzystości (5 ust. 1 lit. a rozporządzenia 2016/679) wymagają uzupełnienia art. 28 ust. 1 projektu o jednoznaczne doprecyzowanie kto (jakie podmioty, osoby) i w jakim konkretnie zakresie może podlegać kontroli na jego podstawie. W przypadku jeżeli celem projektowanych przepisów miałoby być jednak uprawnienie do kontrolowania przez ministra właściwego do spraw informatyzacji osób fizycznych (np. na okoliczność przestrzegania przez rodziców dzieci które otrzymały laptopy warunków określonych w art. 9 projektu) to przepisy projektowanej ustawy w obecnym kształcie nie zawierają, żadnych rozwiązań gwarantujących ochronę danych osobowych takich osób, a także zachowania przysługującego takim osobom prawa do prywatności, a co za tym idzie nie spełniają warunku zgodności z zasadą legalizmu (5 ust. 1 lit. a rozporządzenia 2016/679).

Uwagi organu nadzorczego - co należy podkreślić – mają charakter wskazówek eksperckich a za ostateczną zgodność projektowanych przepisów z ogólnym rozporządzeniem o ochronie danych odpowiada ostatecznie projektodawca.

Z wyrazami szacunku,
z up. Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych
Dyrektor
Departamentu Orzecznictwa i Legislacji
Monika Krasińska
/ - dokument w postaci elektronicznej
podpisany kwalifikowanym podpisem elektronicznym /